

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2008:16 av Jerry Adbo (S) om förebyggande åtgärder för spridning av HIV

Föredragande landstingsråd: Lars Joakim Lundquist

Ärendet

Motionären föreslår att förebyggande åtgärder tas för att förhindra spridning av hiv.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Under 2008 smittades totalt 221 personer med hiv i Stockholms län varav 90 personer uppgav homosexuella kontakter som smittväg. Jämfört med 2007 är det en minskning av det totala antalet nyanmälda hivinfekterade, däremot är det en ökning i gruppen som har smittats genom homosexuella kontakter.

Stockholms läns landsting ansöker årligen om statsbidrag för insatser mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar, och har för 2009 fått 30 795 000 kr. Nästan en tredjedel av statsbidraget går till Lafa, landstinget förebygger aids, som är den enhet som har till uppdrag att arbeta med primärpreventiva insatser i samarbete med bland andra frivilligorganisationer, kommuner och andra landstingsverksamheter. Därutöver har cirka en tredjedel av bidraget fördelats till olika frivilligorganisationer.

Det finns flera aktörer i länet som sedan länge har program för att nå målgruppen män som har sex med män (MSM); t ex Lafa, Venhälsan, RFSL Stockholm, Posithiva Gruppen. Sedan 2003 finns en samverkansgrupp med Lafa, som sammankallande, Smittskyddsensheten, Venhälsan, RFSL-

Bilagor

1	Motion 2008:16	
2	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2009-10-12
3	Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings tjänsteutlåtande	2009-01-20

förbundet, RFSL Stockholm och Positiva Gruppen. Gruppen samarbetar kring kampanjer och adekvat information till MSM-gruppen särskilt inför och under Pridefestivalen. Redan 2004 initierades hiv/STI-testning och rådgivning i Pride-parken, något som fortsatt varje Pridefestival därefter. Gruppen genomför kampanjer i t-banan, Pride-området och i olika riktade medier kring budskap om säkrare sex, uppmaning till kondomanvändning, samt information om möjlighet till rådgivning och testning i Pride-parken.

Under Euro-Pride 2008 fanns gruppen på plats i Temple of Love-tältet i Pride-parken med testning, rådgivning och utdelning av speciella 08-kondomer, glidmedel och informationsmaterial. Under hela 2008 bedrev Lafa en omfattande kondombefrämjande kampanj i länet med reklam i t-banan, regelbunden kondomutdelning på många ställen i stan och i förorterna och med en egen designad 08-kondom. Den kampanjen nådde förstås även MSM-gruppen och riktades till Pride-besökare under den aktuella veckan. Under 2009 har samarbetsgruppen fortsatt att utveckla hivförebyggande insatser till MSM-gruppen.

Erfarenhet av hiv-testning finns framförallt på ungdomsmottagningar och specialistmottagningar som SESAM och hiv-kliniker. Specialistklinikerna räcker inte till för att motsvara det behov av testning som finns och samtliga vårdcentraler och beroendemottagningar ska därför vara tillgängliga och ha etablerade rutiner för testning och omhändertagande vid negativt respektive positivt utfall av testet.

Återkommande utbildningsinsatser görs kontinuerligt av SESAM, Noaks Ark och Smittskydd Stockholm.

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 4 november 2009.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 17 november 2009.

Vid behandlingen i landstingsstyrelsen yrkades bifall dels till landstingsrådsberedningens förslag, dels till S-, V- och MP-ledamöternas förslag.

Landstingsstyrelsens beslut fattades utan omröstning.

S-, V- och MP-ledamöterna reserverade sig:

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta *att* bifalla motionens första, andra, fjärde, femte och sjätte att-satser.

Ärendet och dess beredning

Jerry Adbo (s) har i en motion (bilaga), väckt den 8 april 2008, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* landstinget verkar för en ökning av de statliga bidragen för att minska och förebygga spridningen av hiv, *att* landstinget ökar anslagen till frivilligorganisationer som arbetar med att minska och förebygga spridningen av hiv, *att* landstinget under EuroPride i Stockholm arrangerar en kampanj kring hiv som företrädesvis vänder sig till män som har sex män, *att* landstinget verkar för att testfrekvensen ökar genom en översyn av rutinerna vid provtagning för att fler ska känna till sin hiv-status, *att* landstinget verkar för en ökad kompetens kring hiv och hbt bland personal på samtliga kliniker, *att* landstinget tar initiativ till ökad och förbättrad samverkan med kommuner och frivilligorganisationer genom att skapa en gemensam styrgrupp för kontinuitet och utvärderade kontakter, *att* landstinget ökar stödinsatserna för hiv-positiva och redan insjuknande i aids genom exempelvis psykosociala insatser.

Yttranden har inhämtats från landstingsdirektören och hälso- och sjukvårdsnämnden.

LS 0804-0378

Landstingsdirektören har i tjänsteutlåtande den 12 oktober 2009 (bilaga) föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* anse motionen besvarad.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har den 16 februari 2009 överlämnat förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande till landstingsstyrelsen (bilaga).

V-ledamoten deltog ej i beslutet.

S-ledamöterna reserverade sig mot beslutet till förmån för sitt förslag *att* bifalla motionens två första *att*-satser.

Bilagor

Motion 2008:16

Ett rekordstort antal personer insjuknade i aids under 2007. En stor grupp är missbrukare men även gruppen homosexuella män ökar kraftigt. 74 procent av personerna som insjuknade förra året visste inte om att de bar på viruset utan fick beskedet i samband med att de sökte vård när de redan var svårt sjuka. Flera av dessa avled en kort tid efter de fått diagnos på grund av det var för sent för bromsmediciner.

Ökningstakten av HIV i Stockholm län är idag högre än i Tanzania. Det är framförallt män som har sex med män som tillhör riskgruppen. Enligt socialstyrelsen löper denna grupp upp till 500 gånger större risk att smittas än övriga grupper. Under 2007 ökade hivsmittan med 32 procent i den gruppen. Attitydförändringen, speciellt hos ungdomar, är stor mot 80- och 90-talets medvetenhet och rädsla för viruset. Många ungdomar tror att det finns bot eller mediciner vilket är helt felaktigt. Bromsmedicinerna har utvecklats och betyder att många drabbade kan leva betydligt längre och bättre liv, men de har betydande bieffekter och är definitivt inte ett bote-medel. Andra orsaker till ökningen är att vi idag har kortare förhållanden och fler sexuella kontakter samt oftare sex i samband med konsumtion av alkohol.

Den borgerliga majoriteten har vid flertal tillfällen visat att detta inte är prioriterad fråga, bl.a. genom motståndet till sprututbytesprogram. Vi socialdemokrater accepterar inte detta utan vill med krafttag bekämpa denna uppblussade epidemi som utgör ett stort hot mot vår sexuella hälsa.

Med anledning av ovanstående föreslår jag landstingsfullmäktige besluta

att SLL verkar för en ökning av de statliga bidragen för att minska och förebygga spridningen av HIV.

att SLL ökar anslagen till frivilligorganisationer som arbetar med att minska och förebygga spridningen av HIV.

att SLL under EuroPride i Stockholm arrangerar en kampanj kring HIV som företrädesvis vänder sig till män som har sex män.

att SLL verkar för att testfrekvensen ökar genom en översyn av rutinerna vid provtagning för att fler ska känna till sin HIV-status.

att SLL verkar för en ökad kompetens kring HIV och HBT bland personal på samtliga kliniker.

att SLL tar initiativ till ökad och förbättrad samverkan med kommuner och frivilligorganisationer genom att skapa en gemensam styrgrupp för kontinuitet och upparbetade kontakter.

att SLL ökar stödinsatserna för HIV-positiva och redan insjuknande i aids genom exempelvis psykosociala insatser.

Stockholm den 3 april 2008

Jerry Adbo

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Nedan följer förvaltningens kommentarer till motionens förslag:

att Stockholms läns landsting (SLL) verkar för en ökning av de statliga bidragen för att minska och förebygga spridningen av hiv

SLL ansöker årligen om statsbidrag för förebyggande insatser mot hiv och andra sexuellt överförda infektioner. SLL söker få ökad tilldelningskvot i proportion till antalet smittade och riskutsatta. Ett beslutsunderlag till Socialstyrelsen för beslut om omfördelning av medlen har tagits fram av Birger Forsberg, Inst för Folkhälsovetenskap 20090504. Underlaget stöder en ökad fördelning till SL.

Till grund för fördelningen av tilldelade medel ligger ansökningar från såväl verksamheter landstingets regi som frivilligorganisationer och samordningsprojekt. Väl etablerade verksamheter som drivs av landstinget skulle med fördel kunna inordnas i landstingets reguljära budget vilket skulle friställa medel för nya projekt även inom det befintliga bidragets ram.

att SLL ökar anslagen till frivilligorganisationer som arbetar med hivprevention.

Frivilligorganisationer som Noaks Ark, Convictus och RFSL har en mkt stor hivpreventiv verksamhet som traditionellt ffa är riktad mot målgrupperna män som har sex med män (MSM) och personer som injicerar narkotika. Denna verksamhet är viktig och behöver vara flexibel och ha möjlighet att utvecklas. Ett kanske ännu större behov finns av insatser för att fånga upp personer som inte känner till sin hivsmitta och förebygga spridning bland personer med utländsk bakgrund från högendemiska länder. Här saknas brett upplagda satsningar och de frivilligorganisationer med bas i denna målgrupp är många, ofta små vilket speglar hur heterogen denna målgrupp är.

att landstinget arrangerar en kampanj kring hiv som företrädesvis vänder sig till män som har sex med män under EuroPride-festivalen.

Detta görs vid varje Pridefestival och bör riktas till hela HBT gruppen. Den kanske största okunskapen bland allmänheten och inom vården gäller hiv risk vid sexuell kontakt mellan kvinnor och det finns behov av ökad information när det gäller skydd vid sexuell kontakt mellan kvinnor.

att SLL verkar för att testfrekvensen ökar genom översyn av rutiner

LS 0804-0378

Erfarenhet av hiv testning finns framförallt på ungdomsmottagningar och specialistmottagningar som SESAM och hiv-kliniker. Specialistklinikerna räcker inte till för att motsvara det behov av testning som finns och samtliga vårdcentraler och beroendemottagningar ska därför vara tillgängliga och ha etablerade rutiner för testning och omhändertagande vid negativt respektive positivt utfall.

Det ska vara möjligt att få en hiv test inom ett dygn även lördag-söndag så att ev profylaktisk behandling sätts in i tid. Information om detta bör finnas i Vårdguiden. Snabbtest bör introduceras i ökad omfattning. Personer med ursprung i högendemiskt land ska få information och tillgång till testning inom två månader efter ankomst till Sverige.

att SLL verkar för en ökad kompetens kring HIV och HBT bland personal på samtliga kliniker.

Återkommande utbildningsinsatser görs kontinuerligt såväl av SESAM, Noaks Ark, Smittskydd Stockholm där den största svårigheten är att frigöra personalen från den reguljära verksamheten för att delta. Se även kommentar ovan rörande kvinnor som har sex med kvinnor .

att SLL tar initiativ till ökad och förbättrad samverkan

Initiativ till samverkan inom landstinget har tagits genom bildandet av ett regionalt råd där företrädare för smittskydd, HSNf, LAFA, hivkliniker och beroendevård deltar liksom representant för Stockholms kommun. Rådet har samordningsmöten två gånger per år med samtliga frivilligorganisationer som arbetar eller önskar arbeta med förebyggande hiv verksamhet. Rådet förbereder landstingets ansökan om storlek och fördelning av det statliga bidraget och har deltagit i utformandet av reviderad handlingsplan för hiv/STI prevention i länet.

att SLL ökar stödinsatser för hiv positiva...

Riktade stödinsatser finns att tillgå för MSM, i viss mån även annan HBT-tillhörighet och personer med beroendeproblematik.

Utveckling av riktade psykosociala stödinsatser behövs för

- a) ungdomar med hiv och speciella behov som inte klarar att ta ansvar för sin egen smittrisk och i många fall inte heller har en vårdnadshavare som kan ta detta ansvar.
- b) personer av utländskt ursprung där språk, kön, stigma, faktorer relaterade till migration mm kräver ett omfattande psykosocialt stöd

LS 0804-0378

- c) personer som utsätter sig själv och andra för upprepad smittrisk trots god kunskap om hiv och erhållna förhållningsregler
- d) personer som isoleras och hämmas i sitt sociala umgänge pga av rädsla att smitta andra eller bli stigmatiserad av sin sjukdom.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför följande konsekvenser för miljön: oförändrade

Hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltnings tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

I en motion av Jerry Adbo (s) föreslås att Stockholms läns landsting (SLL) verkar för en ökning av de statliga bidragen för att minska och förebygga spridningen av hiv samt att SLL ökar anslagen till frivilligorganisationer som arbetar med hivprevention. Adbo föreslår även i motionen att landstinget arrangerar en kampanj kring hiv som företrädesvis vänder sig till män som har sex med män under EuroPride-festivalen.

Under 2008 smittades totalt 221 personer med hiv i Stockholms län varav 90 personer uppgav homosexuell smitta som smittväg. Jämfört med 2007 är det en minskning av det totala antalet nyanmälda hivinfekterade, däremot är det en ökning i gruppen med homosexuell smitta.

I regeringens budget för 2009 finns drygt 145 000 000 kr avsatta till insatser mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar varav 95 000 000 kr går till landstingen/regionerna och storstadskommunerna enligt en överenskommelse som görs mellan staten och Sveriges Kommuner och landsting.

Stockholms läns landsting ansöker årligen om statsbidrag och har för 2009 fått 30 795 000 kr. Nästan en tredjedel av statsbidraget går till Lafa, landstinget förebygger aids, som är den enhet som har till uppdrag att arbeta med primärpreventiva insatser i samarbete med bland andra frivilligorganisationer, kommuner och andra landstingsverksamheter. Därutöver har cirka en tredjedel av bidraget fördelats till olika frivilligorganisationer. För att få del av bidraget tillämpas ett ansökningsförfarande. En bedömning görs av alla de ansökningar som inkommer utifrån genomförbarhet av projektet och möjlighet till uppföljning av målen samt prioritering utifrån den epidemiologiska situationen. Fördelningen beslutas av hälso- och sjukvårdsnämnden.

Det finns flera aktörer i länet som sedan länge har program för att nå målgruppen män som har sex med män; t ex Lafa, Venhälsan, RFSL Stockholm, Posithiva Gruppen. Sedan 2003 finns en samverkansgrupp med Lafa, som sammankallande, Smittskyddsenheten, Venhälsan, RFSL-förbundet, RFSL Stockholm och Posithiva Gruppen. Gruppen samarbetar kring kampanjer och adekvat information till MSM-gruppen särskilt inför och under Pride. Redan 2004 initierades hiv/STI-testning och rådgivning i Pride-parken, något som fortsatt varje Pride därefter. Gruppen genomför kampanjer i t-banan, Pride-området och i olika riktade medier kring budskap om säkrare sex, uppmaning till kondom användning, samt information om möjlighet till rådgivning och testning i Pride-parken.

LS 0804-0378

Under Euro-Pride 2008 fanns gruppen på plats i Temple of Love-tältet i Pride-parken med testning, rådgivning och utdelning av speciella 08-kondomer, glidmedel och informationsmaterial. Under hela 2008 bedrev Lafa en omfattande kondombefrämjande kampanj i länet med reklam i t-banan, regelbunden kondomutdelning på många ställen i stan och i förortererna och med en egen designad 08-kondom. Den kampanjen nådde förstås även MSM-gruppen och riktades till Pride-besökare under den aktuella veckan. Under 2009 kommer samarbetsgruppen att fortsätta utveckla hivförebyggande insatser till MSM-gruppen där även gemensamma insatser utöver Pride-veckan övervägs.

Miljökonsekvenser av beslutet

Beslutet medför följande konsekvenser för miljön:
oförändrad